

השולח פרק רביעי גיטין

לג.

עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"ט מהלכות
שמיטה הלכה ז' סמג
לאזין רעף [וטע"ע ח"מ"ס
ס' ע"ט ע"ל].
י"ד ב מ"י מ"ו מהל' גירושין
הל"טו סמג ע"ט
טו"ש"ע אר"י"ט קמח סעי'
ס'
פ"ו ג ד מ"י שם הל"ח
טו"ש"ע שם סעי' ס"א:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואפקיענהו וכו'
דא"י"ט נ"ו"ה ע' ע"ג ד' ד'
ע"א מוס' ד"ה קודם זמנות
דף טו ע"ב מוס' ד"ה צמאי
קמפליג:

מוסף תוספות

א. דאית לי' נמי לר' יוחנן
תקנת גטות, אלא כיון דר"ל
בפניו שנים אף תקנת ממוזרים
יש כאן. מוס' הל"ט.
ב. וטעמא משום דלית לי'
קלא. רש"י. ג. משום דלא
לידלוהו כבודו. מוס' הל"ט.
ד. וטעמא דהוא אינו חרש
לפניו דסבר לא מוכין, ואי
מוכין, איהו טרח ופרע.
ה. לומר דשנים יש
להם קול. רש"י. ו. משום
תקנת ממוזרים ובעיני קלא
סני. רש"י. ז. ע"י שליח.
ח. מוס' הל"ט.
ט. מוס' הל"ט.
י. ומוכין כן אתרימי
דנתייהו ממוזרי דידהו וכו'
שנתיה וצלה ביה. רש"י.
יא. לישנא דמילתא. מוס'
הל"ט. יב. ואי עמי לא
אחזי מחבירי ולא אדם אחר.
מוס' הל"ט. יג. הוה סבר
מוס' הל"ט. יד. דביטול
בפני אחר אין לו קול כלל.
ידע כאן לא קאמר רב
דביטול מבוטל אלא. מוס'
הל"ט. טו. אפי' בדיעבד.
מוס' הל"ט. טז. דאית לי'
דשאל בפני השליח דביטול
מבוטל. מוס' הל"ט.
יז. שאם ביטל זה שלא בפני
זה, אב בטלו. מוס' הל"ט.

פסקי ר"ד

כמה מבטלו רב ששת אמר
בפני ג' ורב נחמן אמר בפני
שנים ב' ששת אמר בפני ג'
ב"ד קמני ורב נחמן אמר
בפני ב' ב"ד נמי כ"ד ק"י
להו: יא. מפני תקון העולם
ר' יוחנן אמר מפני תקון
ממוזרים וסבר ליה כרב נחמן
דאמר בפני שנים מבטלו ובי
לית ליה קלא ולא שמעה
ואלה מיינסבא ואיכא מפני
ממוזרים. וי"ל אמר מפני
תקון עגונות סבר לה כרב
ששת דאמר בפני ג' ובי אית
להו קלא ושמעה וידעה ולא
מינסבא ומיעגנה ויתבה.
וקי"ל ר"ל ר' יוחנן הלכה
כר' יוחנן: ת"ד ביטול מבוטל
דברי רשב"ג אומר אינו
יכול לבטלו ולא להוסיף על
תנאו א"כ מה כח ב"ד יפה
פי' אם ביטלו לאחר תקין ר"ג
בפני עדים שלא בפני השליח
מבוטל הוא דא"ע דעבר
אתקנתא בטל שליחות
השליח ורשב"ג אומר אינו
יכול לבטלו שלא בפני
השליח ולא להוסיף על תנאו
אמר ליערובי כתבו גט
לאשתי יכול לבטל זה שלא
בפני זה דברי רבי רשב"ג
אומר אינו יכול לבטל אלא
זה בפני זה במאי קמפליג
בעדות שבטלה מקצתה
בטלה כולה דרבי סבר עדות
שבטלה מקצתה

פלוני ופלוני. תרי משמע וקרי להו דיינים: רובל מוכר לרבות של
בשמים: הוסיפו למטה. גבי פרוצול תנן לה במסכת שביעית (פ"י מ"ד):
למה לי למיטני דיינים או עדים. פשיטא דקמי צהני או צהני וליתני
הינא ואתא פלוני ואמר לנא מוסרני
לכס פלוני ופלוני כו': וחסמי עדים.
בלשון עדות כגון איש פלוני עד:
ול"ש כסוב בלשון עדות. כגון דוכרן
סהדותא דהוה בלשון כו' וחסמי
למטה אני פלוני דין: ה"ג ול"ש כסוב
בלשון עדים וחסמי דיינים ול"ש כסוב
בלשון דיינים וחסמי עדים: תקנת
ממוזרים. כלומר שלא יהו ממוזרים
בישראל: בפני שנים. היה מבטלו
קודם תקנה: ה"ג וזי פרי לית
לכו קלא ולא ידעה עגונות ולא
ומינסבא: תקנת עגונות הוא דאיכא.
דלכרמיניה ליתך אחריזי או לשלוח שליח
והוא לא יטרח בכל אלה בשביל
מוריש לה, התקין רבן גמליאל
הקון שלא יהיו עושין כן
מפני חילוק השלח, חזינן
דמנא ולא ידעה וינסבא
ועניה ממוזרים, ועלה מי
בעלו לנטל לפני בית דין
במקום אחר, למי תקנת רבן
גמליאל, מוטל (יבמות ט').
מה כח ב"ד פ"ה. שהקני
שלא לעשות כן (פ"ה). כל
דמקדש אדעתא דרבנן
מקדש, מלה דבעת חמישי,
דהא כדת משה וישראל קאמר
(שם) כל המקדש אשה על
דעת שפתייהו חכמי ישראל
בישראל הוא מקדשה, שיהיו
קיימין קידושין לפי דברי
חכמים ויהיו עגונות לפי
דברי חכמים על ידי גיטין
שהקניו חכמים (כתובות א').
ואפקיענהו רבנן. על ידי
גט זה, לקידושין מניה.
ושינו למעט לקידושין
מתנה למפרע, להפקי בני
דין הפקר (יבמות ט'). שפתי
גט סה חתימה (כתובות
א'). תיבה. למימא אפקיעתא,
קדיש בכספא. וזיל
גט זה וקרי קידושין
ועשה מעות מתנה מעיקרן
(שם ובר"י יבמות ט') או:
להפקי בית דין הפקר בני
מזון ופלוני קדיש בגול
ובתמא דמילא, דלא הוה קידושין
(רשב"ם ב"ב טו). קדיש
בבירה מאי איכא לומר.
בלשון על ידי גט כשר,
לפ"י שקידושין קיימין הוא
עשוי, גיורת הכתוב הוא
שגטו סורחו ומימא אפקיעתו
מכאן ולהבא, אבל זה שאינו
גט מן התורה והוא משכיו
מפני דעתו של ג' לקדישה
על דעת חכמים ופשיטא על
פי חכמים, כ"ן אהו לומר
שמעיקרן לא יהו קידושין,
ואי קדיש ציאה והוא עוקר
קידושין למפרע מה תהא
על ציאה (כתובות א') מאי
אפקיעתא איהו למימא, הא
ציאה מיהו שיהו (יבמות
א'). תיבה רבנן לבעילתו
בעילת נזות. כיון דבעילתא
דרבנן מלה, ורבנן אמר
דכי יידיז לה גט פי' היא
מנטל ציאה דמיהו שיהו
נזות. ואית דלמחי מימא
קדיש בכספא, קידושין כקדוש
דרבנן, קדיש ציאה לקדושין,
דמלאויהו נזותו מאי איכא
למימא, וטעמא דגזול הוא
דיש, דקידושין כקדושין לאויהו
ניזוה ומגורה שיהו קדישה
קדישה משדה עשוין גמר לה
בתקנת קדושין (ג'). וז"ל
בסו"י נאמרה וכל י"ג מדין,
ואי קדושין כקדושין
קיימין נשפא עליהו,
דבעל ארוסה בפקילה, ועדי
מאי שיהו דמי שיהו ענין
כו', הא קשוא ליה הכי
מלו רבנן לאפקועי מידי
דאורייתא, ומשי ליה שיהו
רבנן, הא נמי אפקיעתא היא
(יבמות ט') ובר"י (כתובות א')

למה לי למיטני דיינים או עדים. פשיטא דקמי צהני או צהני וליתני
הינא ואתא פלוני ואמר לנא מוסרני
לכס פלוני ופלוני כו': וחסמי עדים.
בלשון עדות כגון איש פלוני עד:
ול"ש כסוב בלשון עדות. כגון דוכרן
סהדותא דהוה בלשון כו' וחסמי
למטה אני פלוני דין: ה"ג ול"ש כסוב
בלשון עדים וחסמי דיינים ול"ש כסוב
בלשון דיינים וחסמי עדים: תקנת
ממוזרים. כלומר שלא יהו ממוזרים
בישראל: בפני שנים. היה מבטלו
קודם תקנה: ה"ג וזי פרי לית
לכו קלא ולא ידעה עגונות ולא
ומינסבא: תקנת עגונות הוא דאיכא.
דלכרמיניה ליתך אחריזי או לשלוח שליח
והוא לא יטרח בכל אלה בשביל
מוריש לה, התקין רבן גמליאל
הקון שלא יהיו עושין כן
מפני חילוק השלח, חזינן
דמנא ולא ידעה וינסבא
ועניה ממוזרים, ועלה מי
בעלו לנטל לפני בית דין
במקום אחר, למי תקנת רבן
גמליאל, מוטל (יבמות ט').
מה כח ב"ד פ"ה. שהקני
שלא לעשות כן (פ"ה). כל
דמקדש אדעתא דרבנן
מקדש, מלה דבעת חמישי,
דהא כדת משה וישראל קאמר
(שם) כל המקדש אשה על
דעת שפתייהו חכמי ישראל
בישראל הוא מקדשה, שיהיו
קיימין קידושין לפי דברי
חכמים ויהיו עגונות לפי
דברי חכמים על ידי גיטין
שהקניו חכמים (כתובות א').
ואפקיענהו רבנן. על ידי
גט זה, לקידושין מניה.
ושינו למעט לקידושין
מתנה למפרע, להפקי בני
דין הפקר (יבמות ט'). שפתי
גט סה חתימה (כתובות
א'). תיבה. למימא אפקיעתא,
קדיש בכספא. וזיל
גט זה וקרי קידושין
ועשה מעות מתנה מעיקרן
(שם ובר"י יבמות ט') או:
להפקי בית דין הפקר בני
מזון ופלוני קדיש בגול
ובתמא דמילא, דלא הוה קידושין
(רשב"ם ב"ב טו). קדיש
בבירה מאי איכא לומר.
בלשון על ידי גט כשר,
לפ"י שקידושין קיימין הוא
עשוי, גיורת הכתוב הוא
שגטו סורחו ומימא אפקיעתו
מכאן ולהבא, אבל זה שאינו
גט מן התורה והוא משכיו
מפני דעתו של ג' לקדישה
על דעת חכמים ופשיטא על
פי חכמים, כ"ן אהו לומר
שמעיקרן לא יהו קידושין,
ואי קדיש ציאה והוא עוקר
קידושין למפרע מה תהא
על ציאה (כתובות א') מאי
אפקיעתא איהו למימא, הא
ציאה מיהו שיהו (יבמות
א'). תיבה רבנן לבעילתו
בעילת נזות. כיון דבעילתא
דרבנן מלה, ורבנן אמר
דכי יידיז לה גט פי' היא
מנטל ציאה דמיהו שיהו
נזות. ואית דלמחי מימא
קדיש בכספא, קידושין כקדוש
דרבנן, קדיש ציאה לקדושין,
דמלאויהו נזותו מאי איכא
למימא, וטעמא דגזול הוא
דיש, דקידושין כקדושין לאויהו
ניזוה ומגורה שיהו קדישה
קדישה משדה עשוין גמר לה
בתקנת קדושין (ג'). וז"ל
בסו"י נאמרה וכל י"ג מדין,
ואי קדושין כקדושין
קיימין נשפא עליהו,
דבעל ארוסה בפקילה, ועדי
מאי שיהו דמי שיהו ענין
כו', הא קשוא ליה הכי
מלו רבנן לאפקועי מידי
דאורייתא, ומשי ליה שיהו
רבנן, הא נמי אפקיעתא היא
(יבמות ט') ובר"י (כתובות א')

לא שנה כתוב בלשון דיינים וחסמי עדים. כמו שכתוב בפרוצול
זי דינא הינא אלא פלוני זר פלוני ומוכרין שם הדיינים בתוך
המורף ולמטה חותמים עדים להעיד על הפרוצול שהוא אמת וקמשמע
לן דחשיז פרוצול אע"פ שלא חתמו בו הדיינים עכ"מ לא שנה כתוב
בלשון עדים שאין דיינים מוכרים בתוך
המורף של פרוצול דכתיב זיה הכי
זי דינא הינא ואתא פלוני ואמר
לנא מוסרני לכס כל חזו שיש לי
גיד פלוני ופלוני ופלוני עדים וחסומים
למטה הדיינים ובקונטרס פי' בענין
אחר: ובי תרי לית להו קלא.
וא"ת ולתקנו שיצטל בפני ג' וי"ל
מפני תקנת עגונות: א"ת ובי תלתא
אית להו קלא. ואע"ג דמלמה על
פה לא גבי ממשעבדי אפילו הלווהו
בפני כמה עדים^א היינו משום דמלמן
דיוף צנעא יזיף כדלמיינן בחזקת
הבמים (ב"ב דף טז). ואין רגילות
להודות לצני אדם אלא כופר לכל
השואלים ממנו^ב. והא דלמר הכא דזי
מרי לית להו קלא וגבי מוכר שדה
בעדים אמרינן בחזקת הבמים
(שם דף טז): דלגובה מנכסים
משועבדים^ג הכא בעינן גילוי מילתא
טפי^ד: ושמעיה וידעה ולא
מינסבא ותקנת עגונות הוא דאיכא.
אע"ג דדזין לא מיינסבא חשיז עגון
דהכי נמי אמרינן צ"ל הגט (לעיל
דף טז): וזדיון הוא אפי' טופס לא
למדנית אלא ולא משכח ספרא שבזיק
לה ואילן ומיעגנה ויתבה:
בל' המקדש אדעתא דרבנן מקדש.
ולכך אומר בשעת קידושין כדת
משה וישראל:
ואפקיענהו רבנן קידושין
מיניה. קשה
ה"ר שמואל אס כן יחפה על צת
אחותו וכשיצוהו עדים שיזמה ישלח
לה גט^א ויבטל שלא בפני שליח ופקעי
קידושין ונמלא שיהא^ב פגויה ואומר
ר"י דלא קשה לזין לחוש אלא
שמתחפה עליה שלא כדן^ג אלא כהא
קדן מחפה וזמן המורה פטורה ועוד
הקשה רבי שמואל דהיכי מחייבין
לעולם מימא אשת איש שיזמה והא התראת ספק היא דשמא יגלה
לה גט ויצטלו ועוד יכולין ממוזרים ליתרה ואומר ר"ת דפי' יאלח
גונא לא הוה התראת ספק דלזלינן בטר רוצא ורוב אין מגרשין
נשותיהן וכששולחין גט אין מצטלין ועוד דלוקמינן אחזקתה שיהא
עכשיו נשואה^ד דלאס לא כן מיר שהיה שותה יין או מטמא למימם
אנחא לוקה דלאס אמרו לו אל תשתה אל תשתה חייבי על כל אמת
ואחת (מ"ד דף טז). והא התראת ספק היא שמא ישאל על נזירותו
ומה שהקשה אס כן יחפה על צת אחותו ויכולין ממוזרין ליתרה אי
יענין שלכך משמחין לן מפקעינן קדושין מיניה לתקנה עשו חכמים
ולא לתקלה שמחין כן ר' יהו צנות ישראל פרוצות צערותיה אבל אס
צרות להו שלא נתכוין לכך^ה לא חיישינן אס יכולים ליתרה:
רבי סבר עדות שבטלה מקצתה לא בטלה כולה. וא"ת מנא ליה
להש"ס דסבר לא צטלה כולה ויכול לנטל היינו אפי' לכתחילה
דלמא סבר צטלה כולה ואפילו הכי יכול לנטל דיעבד דהא לעיל
אית ליה צטלו מבוטל דמלשון יכול לה מני למידק שיהא מותר לנטל
לכתחילה דמנוכח בפרק הזהב (ב"ב דף טז). דלמר האומר לחזירו
מתנה אני נותן לך יכול לחזור בו ופריך יכול פשיטא אלא ציאו
מותר לחזור בו וי"ל דלמחר ליה מילתא^ו דרבי דיוכל לנטל אפי'
בפני אחד^ז אע"ג דאין דבר שבערונה פחות משנים כיון שלשליח
עצמו אומר שהוא מבטלו הוא מבטול א"י אפי' לא מהני בלא שנים
מ"מ יכול לנטל בפני ז' זה שלא בפני זה ואי^ח צטלה כולה אפילו רבי
לרב ששם או בפני שנים ביחד לרב נחמן הוא דמבוטל א"י אע"ג דביטלו צ"ל
אומר רבין דמבוטל היינו משום דהתם ליכא למיחש כולי
האי לממוזרות שאם יודע לשליח קודם ניתנה לה או לאשה קודם שנתנה לה
שזיטל הבעל מקלח מן הפנים יטעו והיו סבורים שאחרים לא נתנו להם ומתנה ע"י
גיטה ולכן אס היה סוה צטלה כולה היא מורה^ט דלזין מבטול ולפ"ז אחי
שפיר מנה שמתחפה הש"ס אי כרבי וזי כרשב"ג אפילו למאי דמוקמינן פלוגמיהו
שצטלה מקצתה דלפי' קי"ל כרבי צטלו מבטול צה שלא בפני זה מני שפיר
לפסוק כרשב"ג דלזין מבטול דאפילו רבי^י אי הוה סבר צטלה כולה הוה
מורה באומר לעשרה^י שאינו מבטול אלא מתוך פירוש הקונטרס משמע
לרשב"ג דצטלה כולה אף זה מתקנת רבן גמליאל ועל כרחך למ"ד
מ"מ יכול לנטל בפני ז' זה שלא בפני זה ואי^ח צטלה כולה אפילו רבי
לרב ששם או בפני שנים ביחד לרב נחמן הוא דמבוטל א"י אע"ג דביטלו צ"ל
אומר רבין דמבוטל היינו משום דהתם ליכא למיחש כולי
האי לממוזרות שאם יודע לשליח קודם ניתנה לה או לאשה קודם שנתנה לה
שזיטל הבעל מקלח מן הפנים יטעו והיו סבורים שאחרים לא נתנו להם ומתנה ע"י
גיטה ולכן אס היה סוה צטלה כולה היא מורה^ט דלזין מבטול ולפ"ז אחי
שפיר מנה שמתחפה הש"ס אי כרבי וזי כרשב"ג אפילו למאי דמוקמינן פלוגמיהו
שצטלה מקצתה דלפי' קי"ל כרבי צטלו מבטול צה שלא בפני זה מני שפיר
לפסוק כרשב"ג דלזין מבטול דאפילו רבי^י אי הוה סבר צטלה כולה הוה
מורה באומר לעשרה^י שאינו מבטול אלא מתוך פירוש הקונטרס משמע
לרשב"ג דצטלה כולה אף זה מתקנת רבן גמליאל ועל כרחך למ"ד

א. ומוכר לרבות של ב. וטעמא משום דלית לי' קלא. רש"י. ג. משום דלא לידלוהו כבודו. מוס' הל"ט. ד. וטעמא דהוא אינו חרש לפניו דסבר לא מוכין, ואי מוכין, איהו טרח ופרע. ה. לומר דשנים יש להם קול. רש"י. ו. משום תקנת ממוזרים ובעיני קלא סני. רש"י. ז. ע"י שליח. ח. מוס' הל"ט. ט. מוס' הל"ט. י. ומוכין כן אתרימי דנתייהו ממוזרי דידהו וכו' שנתיה וצלה ביה. רש"י. יא. לישנא דמילתא. מוס' הל"ט. יב. ואי עמי לא אחזי מחבירי ולא אדם אחר. מוס' הל"ט. יג. הוה סבר מוס' הל"ט. יד. דביטול בפני אחר אין לו קול כלל. ידע כאן לא קאמר רב דביטול מבוטל אלא. מוס' הל"ט. טו. אפי' בדיעבד. מוס' הל"ט. טז. דאית לי' דשאל בפני השליח דביטול מבוטל. מוס' הל"ט. יז. שאם ביטל זה שלא בפני זה, אב בטלו. מוס' הל"ט.